

Till socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1997/98:151 om inkomstgrundad ålderspension m.m. jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna rör försvarsutskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet

Propositionen

I proposition 1997/98:151 föreslår regeringen att pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring – under vissa förutsättningar i övrigt – tillgodoräknas en försäkrad som genomgår grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt.

Regeringen föreslår en viss minsta tjänstgöringstid för att pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring skall tillgodoräknas. Tjänstgöringen skall sålunda ha pågått under minst 120 dagar utan mellankommande beslut som innebär att utbildningen avbryts. Vid bedömningen om villkoret om minst 120 dagars tjänstgöring är uppfyllt skall hänsyn tas endast till dagar för vilka dagarsättning enligt lagen om totalförsvarspikt betalats ut.

Regeringen föreslår vidare att de totalförsvarspiktiga, som uppfyllt kravet på minst 120 dagars tjänstgöring, skall få tillgodoräkna sig ett pensionsgrundande belopp som för varje fullgjord tjänstgöringsdag skall motsvara 50 % av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för samtliga försäkrade under 65 års ålder, delad med 365.

Pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring skall få tillgodoräknas från år 1995.

Motionen

Vänsterpartiet delar regeringens bedömning att pensionsrätt för plikttjänstgöring skall tillgodoräknas den försäkrade. I partimotion Sf36 (v) anför motionärerna att de däremot inte delar regeringens uppfattning att pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring inte skall kunna tillgodoräknas för tid före år 1995. Motionärerna anser sålunda att både studier och plikttjänstgöring i

förfluten tid skall ligga till grund för pension. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna (yrkande 5).

1997/98:FöU5y

Försvarsutskottets ställningstagande

Under 1990-talet har antalet som grundutbildas med stöd av plikt i stort halverats. Bakgrunden till detta är politiska beslut med innebörd dels att krigsorganisationens behov av personal skall styra uttagning och utbildning, dels att krigsorganisationen skall reduceras. Plikttjänstgöringen, som blivit allt mindre allmän, kan då lätt uppfattas som orättvis. I det läget är det utomordentligt viktigt med positiva incitament för dem som tas ut till plikt-tjänstgöring, särskilt längre sådan. Den nyligen tillsatta Pliktutredningen har därför i sina direktiv (dir. 1997:106) bl.a. fått i uppdrag att lämna förslag om hur utbildningen ytterligare kan ges ett meritvärde.

Pensionsrätt för plikt-tjänstgöring bör kunna bli ännu ett sådant positivt incitament. Utskottet anser det sålunda riktigt att grundutbildning i enlighet med lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt skall vara pensionsgrundande. Det är *ett* sätt för samhället att visa sin uppskattning av de plikt-tjänstgörandes insatser.

Av propositionen framgår (del 1, s. 271) att studier som finansieras med studiemedel skall ge pensionsrätt. Frågan om den närmare utformningen av denna pensionsrätt sägs dock inte vara klar utan skall övervägas i samband med beredningen av ett reformerat studiemedelssystem.

Vidare framgår (del 1, s. 222) att pensionsrätt inte avses tillgodoräknas personer som genomgår yrkes- eller reservofficersutbildning. Utskottet ifrågasätter starkt en sådan ordning. Rimligen borde dessa kategorier inte exkluderas från pensionsrätt under sin utbildning. Att av formella skäl utesluta dem för att de uppbär värnpliktsförmåner under studietiden och inte studiemedel anser inte utskottet vara rimligt. Det borde gå att hitta lösningar som när det gäller pensionsrätt ger större rättvisa mellan olika grupper som studerar på högskolenivå. *En* lösning vore att beräkningen av det pensionsgrundande beloppet sker på samma sätt som för dem som gör grundutbildning med stöd av plikt. Utskottet förordar att frågan noggrant prövas i det fortsatta arbetet med pensionsreformen.

Utskottet anser, liksom regeringen, att en vidgad retroaktiv pensionsrätt inte står i rimlig proportion till de administrativa insatser som en sådan ordning skulle kräva. Pensionsgrundande belopp för plikt-tjänstgöring bör sålunda få tillgodoräknas fr.o.m. år 1995. Partimotion Sf36 yrkande 5 bör därför inte bifallas.

Stockholm den 7 maj 1998

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

I beslutet har deltagit: Arne Andersson (m), Iréne Vestlund (s), Christer Skoog (s), Henrik Landerholm (m), Karin Wegestål (s), Ola Rask (s), My Persson (m), Lennart Rohdin (fp), Birgitta Gidblom (s), Jan Jennehag (v), Håkan Juholt (s), Olle Lindström (m), Annika Nordgren (mp), Åke Carnerö (kd), Mona Nyberg (s), Ulf Kero (s) och Erik Arthur Egervärn (c).

1997/98:FöU5y